

Helyi tanterv
Dráma és színház
6. évfolyam

Törvényi háttér

5/2020 (01.30.) Korm.rendelet

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló
110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

Magyar Közlöny 17.

Az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv alapján

Készítette: Lakner Gabriella

2020

6. évfolyam

A dráma és színház tanítása komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amely interakciókon keresztül, játék, cselekvés és tapasztalat útján éri el célját, a dramatikus tevékenységben megvalósuló tanulást.

A dráma és színház eszközeinek megismerése és kreatív alkalmazása segíti a tanulók személyes megnyilvánulását, az önbizalom megteremtését, kapcsolatteremtő képességének kibontakoztatását. Szolgálja a tanulók beszédfejlesztését, mozgásfejlesztését, önkifejezését, ön- és társismeretének gazdagodását. Szerepet játszik a koncentráció, a figyelemösszpontosítás, a térbeli tájékozódás, az érzékelés fejlesztésében, az együttműködési készség kialakításában.

A dramatikus tevékenységekben, a játékokban, a problémaközpontú tematikus foglalkozásokban való cselekvő részvétel során megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei, képességei.

A tárgy fejlesztési feladatai és ismeretei elsősorban tevékenység-központú, komplex gyakorlati képzés során sajátíthatók el. Ezért a tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg. A feltüntetett témakörök és fejlesztési feladatok megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a tanterv óraszámajánlásai az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési feladatokat és ismereteket a hozzárendelt óraszámokkal. A témakörök, illetve a fejlesztési feladatok és ismeretek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak, képzettségének megfelelően, a szaktanár döntése alapján, akár integrált formában, ugyanazon tevékenységek keretében is feldolgozhatóak; egy fejlesztési feladat pedig több tevékenység során is vizsgálható.

Az 7–8. évfolyamon a dráma és színház tantárgy heti fél-fél óra kötelező órásszámmal rendelkezik, emellett a szabad órakeret terhére további órásszámban, illetve más tantárgyakba, tanulási területekbe integráltan, esetleg moduláris formában jelenhet meg.

A 6. évfolyamon a dráma és színház tantárgy alapóraszámja: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Szabályjátékok, népi játékok	7
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	4
Rögtönzés	5
Saját történetek feldolgozása	5
Műalkotások feldolgozása	3
Dramaturgiai alapfogalmak	3

A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2
Színházi műfajok, stílusok	2
Színházi előadás megtekintése	3
Projekt órák	2
Összes óraszám:	36

Tematikus egység: témakör	Szabályjátékok, népi játékok	Órakeret 7 óra
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit; – megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit; – felidézi a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat; – kitalál és alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat; – tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire; – koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit; – megfigyeli, azonosítja és értelmezi a környezetéből érkező hatásokra adott saját válaszait; – értelmezi önmagát a csoport részeként, illetve a csoportos tevékenység alkotó közreműködőjeként. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok (a hangsúly-, a beszédtempó- és a hangmagasságváltásra épülő gyakorlatok) – A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése – Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével – A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire – Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlatok – A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése <p>Csoportépítő játékok</p>	

<p>Javasolt tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok) – Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel – Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párosával – Koncentrációs gyakorlatok a figyelem irányítására, a mozgás koordinációjára, az együttműködésre, az egymáshoz igazodásra csoportos és páros formákban – A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, a mozgáskoordinációt fejlesztő egyszerűbb gyakorlatok – Az egész csoport együttműködését igénylő játékok
<p>Fogalmak</p>	<p>beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés</p>

<p>Tematikus egység: témakör</p>	<p>Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – fejleszti az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát; – adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit; – felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit (pl. a bábót és a maszkot); – használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket; – felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben; – felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket. 	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése – A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő alkalmazása – A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban – A tárgyi világ kínálta eszközök, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) alkalmazása a dramatikus játékok során – A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben – Kommunikációs játékok – Interakciós játékok
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok – Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok – Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték, számsorok, halandzsa) – Bábos, maszkos formák használata a szerepbelépés elősegítésére, illetve a játéklehetőségek kitágítására
Fogalmak	drámajáték, kommunikáció, interakció

Tematikus egység: témakör	Rögtönzés	Órakeret 5 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat; – felfedezi a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket; – felismeri és alapszinten alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése – A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása – Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában – A rögtönzés értelmezése, megvitatása – A rögtönzésre épülő alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák alkalmazása
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján – Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve – Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre – Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. témára, fogalomra, mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal) – Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és közös értelmezése; a szereplők cselekvési lehetőségeinek keresése (célok, szándékok, gátak vizsgálata) – Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával
Fogalmak	szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

Tematikus egység: témakör	Saját történetek feldolgozása	Órakeret 5 óra
Tanulási eredmények	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat; – értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén; – felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit; – alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező) dramatikus feldolgozása – A kiscsoportos dramatikus tevékenységben a vizsgált tartalmakhoz a tanulók önálló döntései alapján formai megoldások társítása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Történetek, élmények dramatikus feltárása során a tanár és a tanulók által közösen választott bábos, zenés vagy mozgásos elemek alkalmazása – Történetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Spontán beszédre készítő gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda) – Feszültségteli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában – Közös történetalkotás feszültségteli jelenetekre építve – Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása – A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcsere lehetőségeinek alkalmazása) – A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása) – Távolítás más művészeti területek formanyelvének alkalmazásával
Fogalmak	forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet

Tematikus egység: témakör	Műalkotások feldolgozása	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén; – felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A látott-hallott-olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése – Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján) – Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával – Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Ritmusjátékok a műelemzésben – Különböző művészeti alkotások maszkos, bábos és/vagy mozgásos, táncos dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése – Különböző karakterek kifejezése, jellemzése mozgással, tánccal – Művészi szövegrészetek, a (nép) hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben
Fogalmak	fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia

Tematikus egység: témakör	Dramaturgiai alapfogalmak	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat; – felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás) 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szerep alapelemeinek (funkció, karakter, viszonyok) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során – A cselekmény alapelemeinek (téma, történet, cselekmény, esemény) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során – A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása 	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre – Közös történetépítés dramatikus eszközökkel – A felépített és megjelenített történetek dramaturgiai szempontú elemzése 	

Fogalmak	szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény
-----------------	---

Tematikus egység: témakör	A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	Órakeret 2 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – felfedezi a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét; – felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szöveg megjelenési formái a színpadon – A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése – A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zörej stb.) – A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.) – Bábhasználat, bábszínház – Mozgás és tánc a színpadon 	
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek – Kísérletezés a színházi vizualitás eszközeivel dramatikus tevékenységek során – Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal – Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben – A színházi kifejezőeszközök használatának értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben 	
Fogalmak	dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték	

Tematikus egység: témakör	Színházi műfajok, stílusok	Órakeret 2 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban 	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése – Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes elemeinek alkalmazása saját játékokban – A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban – Egyszerűbb stílusgyakorlatok
Javasolt tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> – A komikus jelenetek jellemzőinek vizsgálata dramatikus tevékenységekkel – A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában – Szöveges, mozgásos, bábos stílusgyakorlatok – Paródia-játékok a megismert műfajokhoz és stílusokhoz – A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben
Fogalmak	tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

Tematikus egység: témakör	Színházi előadás megtekintése	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none"> – felfedezi a színházi kommunikáció erejét; – felismeri a színházi élmény fontosságát; – a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja. 	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Előadástípusok és műfajok alapvető jellemzőinek felismerése – A tanár és a tanulók által közösen választott típusú és műfajú színházi előadás megtekintése – A színházi kommunikáció erejének felfedezése – A színházi élmény fontosságának felismerése – Élmények megfogalmazása irányított beszélgetés keretében – Élmények feldolgozása dramatikus tevékenységformák segítségével – A színház közösségi feladatai, funkciói 	

<p>Javasolt tevékenységek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben – A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata – A szereplők és a történet színpadi ábrázolásának értelmezése – A színpadi térformáknak és használatuk következményeinek vizsgálata – A zene, a mozgás és a tánc színpadi szerepének, hatásának értelmezése
<p>Fogalmak</p>	<p>színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok</p>

A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyamon

<p>A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyamon</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tanult népi játékok szabályainak ismerete – Egyszerű szituációk megjelenítése némajátékkal – Rögtönzéses gyakorlatok kapcsolat létrehozására – Olvasott történet értelmezése – Dramaturgiai alapfogalmak alapszintű alkalmazása – Olvasott történet dramatikus feldolgozása – Dramatikus tevékenységek ritmusra, zöreijre – Színházi műfajok megkülönböztetése: tragédia, komédia, opera, táncjáték
--	--